

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 21/2013-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. januára 2013 prerokoval sťažnosť A. R. B., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. P. P., H., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra uzneseniami sp. zn. 4 Tp 49/2012 zo 16. júna 2012 a sp. zn. 4 Tp 72/2012 z 12. októbra 2012 a im predchádzajúcim postupom, ako aj uzneseniami Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4 Tpo 29/2012 z 28. júna 2012 a sp. zn. 4 Tpo 56/2012 z 24. októbra 2012 a im predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. R. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. novembra 2012 doručená sťažnosť A. R. B., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného

advokátom JUDr. P. P., H., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 Tp 49/2012 zo 16. júna 2012 (ďalej aj „uznesenie zo 16. júna 2012“) a sp. zn. 4 Tp 72/2012 z 12. októbra 2012 (ďalej aj „uznesenie z 12. októbra 2012“) a im predchádzajúcim postupom, ako aj uzneseniami Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Tpo 29/2012 z 28. júna 2012 (ďalej len „uznesenie z 28. júna 2012“) a sp. zn. 4 Tpo 56/2012 z 24. októbra 2012 (ďalej len „uznesenie z 24. októbra 2012“) a im predchádzajúcim postupom.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že je trestne stíhaný v konaní vedenom Okresným riaditeľstvom Policajného zboru v Nitre sp. zn. ČVS: ORP – 310/3-OVK-NR-2012 za obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi. Sťažovateľ je občanom Poľskej republiky, a preto okresný súd pri rozhodovaní o jeho vzatí do väzby 16. júna 2012 rozhodol o pribratí tlmočníka Mgr. R. I. (ďalej len „súdny tlmočník“), ktorý mu pretlmočil priebeh výsluchu z jazyka slovenského do jazyka poľského a naopak. Súdny tlmočník bol v tom čase zapísaný ako advokátsky koncipient u advokáta – JUDr. I. P. G., ktorý bol, ako to vyplýva zo zápisnice o výsluchu sťažovateľa zo 16. júna 2012, jedným z troch obhajcov sťažovateľa v predmetnom konaní (JUDr. P. P., JUDr. I. P. G. a JUDr. Š. M.).

Napriek tomu, že súdny tlmočník vykonávajúci prácu advokátskeho koncipienta, mal vedomosť o tom, že sťažovateľ je klientom advokáta JUDr. I. P. G., ktorý bol v tom čase jeho zamestnávateľ a školiteľ, nepodal podnet na svoje vylúčenie a ani na výsluchu uvedenú okolnosť neuviedol.

Na základe uvedeného sťažovateľ dospel k záveru, že súdny tlmočník „*mal pomer k veci, nakoľko bol zaujatý, nakoľko bol nielen tlmočníkom súdom ustanoveným ale aj advokátskym koncipientom jedného z obhajcov*“.

Podľa názoru sťažovateľa v dôsledku uvedeného došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces a všetky úkony pretlmočené súdnym tlmočníkom možno považovať za nevierohodné, nezákonné, pretože je *„nemožné, aby v jednej osobe sa koncentrovala nezávislosť tlmočníka ustanoveného súdom s konaním právnik, ktorý zastupuje obvineného a využíva všetky zákonné podmienky na zbavenie viny resp. zmiernenie trestu, prípadne ako v tomto prípade prepustenie z väzby“*.

Uvedenú argumentáciu sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu predložil na výsluchu konanom 12. októbra 2012.

Okresný súd sa v uznesení z 12. októbra 2012 s uvedenou argumentáciou v rámci svojho odôvodnenia vôbec nezaoberal. Nejasne a vyhýbavo sa k tejto argumentácii vyjadril krajský súd v odôvodnení uznesenia z 24. októbra 2012, v ktorom uviedol, že táto okolnosť *„nemá žiaden dosah na posudzovanú vec a teda nemôže spôsobiť nejaké porušenie alebo ohrozenie nejakého práva na spravodlivý a nestranný proces“*.

Sťažovateľ následne poukázal na ustanovenia § 29 Trestného poriadku v spojení s § 11 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch“), podľa ktorého je prekladateľ vylúčený, ak možno mať pre jeho pomer k veci, k zadávateľovi alebo k inej osobe, ktorej sa úkon týka, pochybnosť o jeho nezaujatosti. V predmetnej veci je podľa neho zrejmé, že do konania bol pribratý súdny tlmočník, ktorý mal byť z vykonávania úkonov vylúčený.

Sťažovateľ poukázal ďalej na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 2 Cdon 43/96 z 5. marca 1998, nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 167/94 z 27. novembra 1996, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Ns 1-2/99 z 13. apríla 1999, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Ns 1-12/98 z 30. novembra 1998, z ktorých vyplýva, že podľa ustanovenia § 14 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku je dostačujúcim dôvodom na vylúčenie sudcu z prerokovania a rozhodovania vo veci existencia pochybnosti o jeho nezaujatosti, pretože

pri rozhodovaní o predpojatosti sudcu nejde len o subjektívny pocit sudcu, či sa cíti alebo necíti zaujatý, alebo hodnotenie jeho osobného vzťahu k účastníkom konania, k ich zástupcom, ale o objektívnu úvahu, či s ohľadom na okolnosti prípadu možno uzavrieť, že by sudca mohol byť zaujatý.

Sťažovateľ následne poukázal na znenie čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj na judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa základného práva na súdnu ochranu, ktorého súčasťou je právo na prerokovanie veci nestranným súdom, práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ako aj judikatúru týkajúcu sa rozhodovania o predpojatosti sudcov.

Na základe uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 4 Tp 49/2012 (sťažovateľ pri špecifikácii petitu sťažnosti uviedol omylom nesprávnu spisovú značku ako sp. zn. 4 Tp 46/2012, avšak v zostávajúcej časti odôvodnenia sťažnosti identifikoval predmetné konanie správne pod sp. zn. 4 Tp 49/2012, pozn.) a sp. zn. 4 Tp 72/2012, ako aj postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 4 Tpo 29/2012 a sp. zn. 4 Tpo 56/2012 porušené, zruší v celom rozsahu ako nezákonné uznesenia okresného súdu zo 16. júna 2012 a 12. októbra 2012, ako aj uznesenia krajského súdu z 28. júna 2012 a 24. októbra 2012, prepustí sťažovateľa z väzby na slobodu, prizná mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 471,27 €.

II.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva čl. 6 ods. 1 dohovoru uzneseniami okresného súdu zo 16. júna 2012 a 12. októbra 2012 a im predchádzajúcim postupom, ako aj uzneseniami krajského súdu z 28. júna 2012 a 24. októbra 2012 a im predchádzajúcim postupom. K porušeniu uvedených práv malo dôjsť v dôsledku toho, že súdny tlmočník, ktorý bol v jeho veci ustanovený, v tom istom čase pracoval ako koncipient u jedného z jeho troch obhajcov.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tp 49/2012 okrem iného rozhodoval o návrhu na vzatie sťažovateľa do väzby a jeho návrhu na nahradenie jeho väzby peňažnou zárukou. Uznesením zo 16. júna 2012 okresný súd rozhodol o vzatí sťažovateľa do väzby podľa § 71 písm. a) a c) Trestného poriadku a neprijatí ním ponúknutej peňažnej záruke na nahradenie jeho väzby. Krajský prokurátor v Nitre (ďalej len „krajský prokurátor“) následne proti tomuto uzneseniu podal sťažnosť, o ktorej krajský súd rozhodol uznesením z 28. júna 2012, ktorým okrem iného v súlade s § 194 ods. 1 a 2 Trestného poriadku uznesenie okresného súdu zo 16. júna 2012 v časti týkajúcej sa sťažovateľa zrušil, zároveň rozhodol o vzatí sťažovateľa do väzby podľa § 71 písm. c) Trestného poriadku a o neprijatí peňažnej záruky na nahradenie jeho väzby. Uznesenie krajského súdu z 28. júna 2012 bolo sťažovateľovi podľa zistenia ústavného súdu doručené 3. júla 2012.

Okresný súd v konaní sp. zn. 4 Tp 72/2012 rozhodoval okrem iného o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby a jeho návrhu na nahradenie jeho väzby peňažnou zárukou a písomným sľubom. Uznesením okresného súdu z 12. októbra 2012 bola žiadosť sťažovateľa o prepustenie na slobodu zamietnutá, jeho návrh na nahradenie väzby peňažnou

zárukou okresný súd neprijal a zároveň rozhodol, že jeho väzbu nenahradil písomným sľubom. Proti uvedenému uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej krajský súd rozhodol uznesením z 24. októbra 2012, ktorým sťažnosť sťažovateľa zamietol. Uznesenie krajského súdu z 24. októbra 2012 bolo sťažovateľovi podľa zistenia ústavného súdu doručené 26. októbra 2012.

K namietanému porušeniu označených práv uzneseniami okresného súdu zo 16. júna 2012 a 12. októbra 2012

Ústavný súd vo svojom rozhodovaní vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií ochrany práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. Zívala III. ÚS 3/02, Ölveczky III. ÚS 18/04, Mamonov III. ÚS 75/05, Karlin IV. ÚS 76/05).

Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

Z uvedených ustanovení § 34 ods. 1 a 4, § 83 ods. 1, § 185 ods. 1 a 2, § 190 ods. 1 a ods. 2 písm. b) a § 192 Trestného poriadku vyplýva, že proti uzneseniam okresného súdu

zo 16. júna 2012 a 12. októbra 2012 mal sťažovateľ možnosť využiť účinný právny prostriedok nápravy, a to sťažnosť. Rozhodovanie o sťažnosti patrí do právomoci príslušného nadriadeného súdu, ktorý bol oprávnený posúdiť všetky relevantné skutkové aj právne okolnosti daného prípadu, ako aj posúdiť prípadné procesné pochybenia okresného súdu. Sťažovateľ teda realizáciou svojich práv v priebehu uvedeného konania mal možnosť účinným spôsobom namietat' porušenie svojich práv, a preto ústavný súd jeho sťažnosť v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu označených práv uzneseniami krajského súdu z 28. júna 2012 a 24. októbra 2012

Podľa zistenia ústavného súdu uznesenie krajského súdu z 28. júna 2012 bolo sťažovateľovi doručené 3. júla 2012. Sťažnosť sťažovateľa bola podaná na poštovú prepravu 20. novembra 2012 a ústavnému súdu doručená 21. novembra 2012, t. j. zjavne po uplynutí dvojmesačnej lehoty podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako oneskorene podanú.

Uznesenie krajského súdu z 24. októbra 2012 bolo sťažovateľovi doručené 26. októbra 2012, ústavný súd preto preskúmal jeho argumentáciu vzťahujúcu sa na uvedené uznesenie a procesný postup predchádzajúci jeho vydaniu. K porušeniu sťažovateľových práv v predmetnom konaní malo dôjsť v dôsledku toho, že v ňom bol ustanovený predpojatý súdny tlmočník a krajský súd sa v uznesení z 24. októbra 2012 s touto jeho námietkou dostatočne nevysporiadal.

Krajský súd v uznesení z 24. októbra 2012 vo vzťahu k uvedenej argumentácii sťažovateľa uviedol: „*Rovnako skutočnosť, že súd prvého stupňa opatrením z 15. 06. 2012 do konania vedeného v inej, ako v prejednávanej, pod sp. zn. 4Tp/49/2012 vedenej veci,*

pribral ako tlmočníka z jazyka poľského do jazyka slovenského a naopak Mgr. R. I., ktorý napriek poučeniu podľa § 11 a 12 odsek 2 zákona číslo 382/2004 o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch v znení neskorších predpisov súdu prvého stupňa neoznámil ako z konania ho vylučujúcu resp. odmietnutie vykonania tlmočnickeho úkonu ho oprávňujúcu skutočnosť, že je súčasne advokátskym koncipientom jedného z obvineným v druhom rade zvolených obhajcov (Mgr. I. P. G., ktorý sa rovnako ako iný obhajca obvineného v druhom rade JUDr. P. P., túto skutočnosť v písomnom odôvodnení sťažnosti podanej proti napadnutému uzneseniu namietajúci, týmto tlmočníkom tlmočeného výsluchu obvineného v druhom rade súdom prvého stupňa uskutočneného 16. 06. 2012 tiež zúčastnil) sama osebe (zvlášť vzhľadom na to, že tlmočník mal mať vzťah k osobe obhajcu obvineného a nie k inej strane trestného konania, záujmy ktorej mohli byť so záujmami tohto obvineného protichodné) nemôže ani spôsobiť nevierohodnosť či dokonca, nezákonnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa o vzatí obvineného v druhom rade do väzby vyhláseného na tomto jeho úkone trestného konania, ani znamenať porušenie práva na spravodlivý proces a preto sama osebe nemôže byť ani dôvodom na prepustenie obvineného v druhom rade z väzby na slobodu, ako sa toho v písomných dôvodoch proti napadnutému uzneseniu podanej sťažnosti jeho obhajca (JUDr. P. P.) domáha.“

Podľa ústavného súdu z odôvodnenia uznesenia krajského súdu z 24. októbra 2012 je zrejmé, že logickým vyhodnotením skutkových okolností týkajúcich sa tejto námietky dospel krajský súd k záveru, že v danom prípade bol súdny tlmočník spôsobilý riadne splniť svoju úlohu v predmetnom konaní a právo sťažovateľa na obhajobu a spravodlivý súdny proces boli v plnej miere zachované. Poukazujúc na skutočnosť, že v tomto prípade bol za súdneho tlmočníka ustanovený zamestnanec obhajcu sťažovateľa, krajský súd podľa ústavného súdu správne uzavrel, že v tomto prípade nemohla ani vzniknúť žiadna dôvodná pochybnosť o zaujatosti súdneho tlmočníka, resp. o možnosti vzniku konfliktu záujmov medzi sťažovateľom a súdnym tlmočníkom.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2013